

Stockholm 20 mars 2026

Remissvar: Administrativa sanktioner i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen

Akademikerförbundet SSR har fått möjlighet att svara på denna remiss genom Saco.

Utredningens förslag i korthet

Syftet med förslagen är att minska felaktiga utbetalningar och motverka bidragsbrott inom bland annat aktivitetsstöd, arbetslöshetsersättning eller olika anställningsstöd. Förslagen omfattar sanktionsavgifter samt bidragsspärr i form av avstängning från en förmån enligt socialförsäkringsbalken. Berörda är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna samt arbetssökande. Förslagen är:

- Administrativa sanktionsavgifter på 25% av det återkrävda beloppet, men kan variera och även sättas ned helt om det är oskäligt
- Arbetsförmedlingens beslut om återbetalning ska kunna överklagas
- Begränsning av anmälningsskyldigheten enligt bidragsbrottslagen
- Åtgärder för att förhindra dubbla förfaranden
- Möjlighet för åklagare att yrka administrativ sanktionsavgift i mål om bidragsbrott
- Nya bestämmelser om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen

Akademikerförbundet SSRs synpunkter

Akademikerförbundet SSR anser att det är avgörande, för att den generella välfärden ska vara hållbar, att skattepengar går till det som avses. Fusk i bidragssystem och organiserad brottslighet i skattefinansierad verksamhet underminerar den generella välfärden. Att bekämpa det är helt avgörande.

Kontrolluppdragen regeringen lägger på olika myndigheter växer dock i en takt vi inte sett tidigare. Det är lätt att få känslan av att kontrollen har blivit viktigare än själva välfärdsuppdraget. Denna utredning bör rimligen ses i det ljuset.

Vi tar vår utgångspunkt i att förslagen ska vara kostnadseffektiva och rättssäkra samt leda till proportionerliga konsekvenser.

Administration kontra sanktionsverkan

Om kravet rörande kostnadseffektivitet ska vara uppfyllt måste administrationen runt detta förslag vara mindre än fördelen med införda sanktioner. Regelverket innehåller formuleringar runt skälighetsbedömningar samt det faktum att det ska tillämpas för ett helt nytt regelverk vad det gäller a-kassan som gör att vi är tveksamma till om fördelarna är större än nackdelarna med en omfattande administration. I alla fall i dagsläget.

Proportionalitet

Enligt förslaget bygger en sanktionsavgift på ett strikt ansvar och förutsätter inte att överträdelsen har skett medvetet eller av oaktsamhet. Därmed kommer rena misstag och svårigheter att förstå ett snårigt eller nytt regelverk att riskera att innebära oproportionerliga konsekvenser för den enskilda oavsett om det är en arbetssökande eller en arbetsgivare. Förslaget riskerar därmed att bli oproportionerligt i straffets storlek i jämförelse med den oavsiktliga felaktigheten.

Akademikerförbundet SSR menar att det är rimligt att det enbart ska vara uppenbart medvetna eller oaktsamma handlingar som ska kunna vara föremål för sanktionsavgift. Om sanktionsavgifter införs för enskild som utan avsikt har lämnat oriktiga uppgifter, eller inte lämnat en uppgift, och det har föranlett att stöd felaktigt har lämnats ut, riskerar det att drabba vissa grupper oproportionerligt hårt och diskriminerande som tex funktionsnedsatta eller personer som av andra skäl kan ha svårt att ta till sig komplicerade regelverk. För dessa grupper bör rimligen enbart återbetalningskrav vara aktuellt och inte sanktionsavgift. En sanktionsavgift

skulle, för dessa grupper ofta leda till större skuldsättning och ekonomisk utsatthet vilket rimligen inte kan vara en proportionerlig åtgärd för en individ som inte avsiktligt har försökt tillskansa sig bidrag hen inte har rätt till.

Akademikerförbundet SSR anser att om sanktionsavgifter ska utgå får det bara ske om utbetalt belopp är för högt. I lagförslaget står det en bredare formulering om "felaktigt belopp", vilket även ju skulle kunna gälla för lågt belopp. Det anser vi inte är en straffvärd handling.

Ny arbetslöshetsförsäkring

Vi har nyligen fått en helt ny arbetslöshetsförsäkring där förutsättningarna att följa regelverket för anställda på Arbetsförmedlingen och a-kassorna och för individen är svåra så här snart efter införandet. Därmed är det för tidigt att nu införa sanktionsavgifter som drabbar den arbetsökande. Om sanktionsavgifter införs bör staten tillföra medel som gör det kostnadsneutralt för a-kassorna att administrera dem.

Arbetsgivares vilja att medverka i arbetsmarknadsåtgärder

Ett utbyggt kontroll- och sanktionssystem för arbetsgivare kan ge oönskade följd effekter vad det till exempel gäller användandet av subventionerade anställningar. Inte minst är detta en risk om regelverket, av arbetsgivarna, uppfattas som komplext och förenat med betydande ekonomiska risker.

Arbetsmarknadsåtgärder för personer som står längre ifrån arbetsmarknaden i form av arbetsplatsnära åtgärder som subventionerade anställningar är ett bra sätt att få den gruppen närmare arbetsmarknaden. Fördelen med stärkta sanktioner och ytterligare kontroll måste vägas emot denna påtagliga nackdel om arbetsgivare drar sig för att ta emot personer i olika typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Sammanfattningsvis

Akademikerförbundet SSR anser att det skulle vara av stort värde om samtliga förslag remitterades i sin helhet. Det är omöjligt att se hur förslagen förhåller sig till varandra när inte slutbetänkandet presenterats.

Akademikerförbundet SSR kan se fördelar med att det införs sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten om det lämnats felaktiga uppgifter eller om uppgifter undanhållits som leder till felaktigt för hög utbetalning, men endast om det skett avsiktligt eller av

oaktsamhet. Vi anser även att det bara ska gälla om för högt belopp betalats ut.

På grund av att arbetslöshetsförsäkringen nyligen införts samt att implementeringen av dess regelverk är en utmaning såväl för arbetslöshetskassorna som för de arbetssökande avstyrker vi ett införande i dagsläget av sanktionsavgifter i arbetslöshetsförsäkringen.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Ursula Berge
Samhällspolitisk chef